

รายงานตามทิศเศรษฐกิจไทย

อยู่กับโควิดในโลกยุคดิจิทัล

ธันวาคม 2564

บทสรุปผู้บริหาร

บทสรุปผู้บริหาร

การพัฒนาในระยะที่ผ่านมา

จำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่พุ่งสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อภาระของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2564 แต่ขณะนี้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจได้เริ่มขึ้นแล้ว เศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 3 หดตัวร้อยละ -0.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว และหดตัวร้อยละ -1.1 เมื่อเทียบกับไตรมาสที่ 2 (ปรับผลกระทบตามฤดูกาล) หลังจากเติบโตเพียงเล็กน้อยในครึ่งแรกของปี เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค การหดตัวของเศรษฐกิจในไตรมาสที่ 3 ของไทยนั้น สูงสุดเป็นอันดับสามรองจากเวียดนาม (ร้อยละ -6.2) และมาเลเซีย (ร้อยละ -4.5) ในขณะที่ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียมีการเติบโตที่แข็งแกร่งขึ้น¹ โดยการบริโภคภาคเอกชนลดลงจากการบริโภคสินค้าคงทนที่ลดลงมาก อุปสงค์จากภายนอกที่ลดลงและปัญหาด้านห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ในระดับโลก เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกและนำเข้าปัจจัยการผลิตหลัก อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจล่าสุดสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจเริ่มดีดตัวขึ้นในเดือนกันยายนและตุลาคม จำนวนผู้ติดเชื้อโควิดรายใหม่ลดลงเหลือเฉลี่ยต่ำกว่า 8,000 รายต่อวัน (ณ กลางเดือนพฤศจิกายน) จากเดิมที่มีระดับสูงสุดมากกว่า 20,000 รายต่อวันเมื่อช่วงกลางเดือนสิงหาคม กิจกรรมการเคลื่อนย้ายได้เพิ่มขึ้นเกินระดับก่อนเกิดโรคระบาดท่ามกลางมาตรการควบคุมที่เริ่มผ่อนคลายลง ขณะเดียวกัน ตัวชี้วัดการบริโภคภาคเอกชน ความเชื่อมั่นผู้บริโภค และดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจล้วนปรับตัวสูงขึ้นด้านความคืบหน้าในการฉีดวัคซีน การกระจายวัคซีนเร่งขึ้นตั้งแต่เดือนสิงหาคม โดยรัฐบาลกำลังดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการฉีดวัคซีนร้อยละ 70 ของประชากรภายในสิ้นปีนี้

ธนาคารโลกคาดว่าเศรษฐกิจไทยจะเติบโตที่ร้อยละ 1.0 ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปจากการประมาณการที่ได้เผยแพร่เมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา การคาดการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าการบริโภคของภาคเอกชนยังคงอ่อนแอเนื่องจากผลกระทบของโควิด-19 และการคาดการณ์ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจะยังคงมีไม่มากนักจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2564 แม้ว่าจะมีการเปิดประเทศเมื่อไม่นานมานี้ ในทางกลับกัน การส่งออกสินค้าเป็นส่วนช่วยสนับสนุนการเติบโต สะท้อนถึงการฟื้นตัวของอุปสงค์ของโลก และคาดว่า การลงทุนจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ มาตรการการให้เงินเยียวยา การริเริ่มด้านสาธารณสุข โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และมาตรการสนับสนุนด้านการคลังในรูปแบบอื่นๆ ได้ช่วยหนุนอุปสงค์ของภาคเอกชน พร้อมทั้งสนับสนุนการบริโภคในกลุ่มครัวเรือนเปราะบาง และช่วยลดผลกระทบของวิกฤตความยากจนด้วย

บัญชีเดินสะพัดยังคงขาดดุลอย่างต่อเนื่องตลอดสามไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2564 ดุลการค้าสินค้าเกินดุลสูงถึงร้อยละ 7.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2564 แต่การค้าบริการขาดดุลเพิ่มขึ้นจากร้อยละ -3.1 ของ GDP ในปีพ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ -7.2 ของ GDP ในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2564 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการสูญเสียรายรับจากการท่องเที่ยวและค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้น การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่เพิ่มขึ้น

¹ อัตราการเติบโตเทียบรายปี นอกจากระบุเป็นอย่างอื่น

ผนวกกับการไหลออกสุทธิของดุลบัญชีเงินทุนทำให้ดัชนีค่าเงินบาทและดัชนีค่าเงินที่แท้จริงอ่อนค่าลงตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมั่นจากนักลงทุนที่เพิ่มขึ้นช่วยให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นเล็กน้อยตั้งแต่ปลายเดือน กันยายน พ.ศ. 2564 แม้ว่าทุนสำรองระหว่างประเทศจะลดลงตั้งแต่ต้นปี แต่ทุนสำรองดังกล่าวยังคงมีเพียงพอสำหรับการนำเข้าราว 10 เดือนและสูงกว่าระดับหนี้ต่างประเทศระยะสั้นถึงสี่เท่า

แม้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปจะเพิ่มขึ้น แต่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานยังคงอยู่ในระดับที่ควบคุมได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ร้อยละ 0.5 เพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ หลังจากอัตราเงินเฟ้อทั่วไปร่วงลงสู่ร้อยละศูนย์เมื่อเดือนสิงหาคม ก็ได้ปรับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.4 ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 เป็นผลมาจากปัจจัยฝั่งอุปทาน เช่น ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่สูงขึ้น และผลกระทบของน้ำท่วมต่อราคาอาหารสด อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานยังอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 0.2 และคาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปที่พุ่งสูงขึ้นจะเกิดขึ้นชั่วคราวเนื่องจากส่วนต่างระหว่างระดับเศรษฐกิจและระดับผลผลิตศักยภาพที่ติดลบสูง (ประมาณร้อยละ 5.0 ของผลผลิตที่ระดับศักยภาพ) ประกอบกับการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อระดับที่ใกล้เคียงกับปัจจุบัน ซึ่งต่างจากกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่อื่น ๆ เช่น ฟิลิปปินส์ บราซิล และตุรกีที่ได้รับแรงกดดันจากเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้น

ระบบการเงินโดยรวมยังคงมีเสถียรภาพ ในขณะที่ตัวชี้วัดคุณภาพสินทรัพย์ถดถอย และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับหนี้ภาครัฐกิจและหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นยังคงมีนัยสำคัญ เงินทุนและสภาพคล่องส่วนเพิ่มของธนาคารพาณิชย์ยังคงอยู่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และความสามารถในการทำกำไรก็เริ่มทรงตัวหลังจากลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปี พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดคุณภาพสินทรัพย์ล่วงหน้าถดถอยลง โดยสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.2 ของสินเชื่อรวม ณ สิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 นอกจากนี้ มาตรการช่วยเหลือทางการเงินหลายมาตรการที่รัฐบาลนำมาใช้เยียวยาผลกระทบจากโควิด-19 อาจปกปิดจุดอ่อนที่แฝงอยู่ในคุณภาพสินเชื่อโดยไม่ตั้งใจ ความเสี่ยงที่มากับระดับหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงถึงเกือบร้อยละ 90 ของ GDP ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2564 อาจรุนแรงขึ้นได้จากมาตรการผ่อนปรนวงเงินสินเชื่อต่อมูลค่าเพื่อการกู้ยืมชั่วคราว โดยผู้กู้สามารถกู้ได้สูงสุดร้อยละ 100 ของมูลค่าบ้าน จนถึงสิ้นปีพ.ศ. 2565 จุดอ่อนทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยังคงมีความเสี่ยง ตามสัดส่วน NPL ในกลุ่ม SMEs นั้น ยังคงสูงกว่าร้อยละ 7.0 ในช่วงสามไตรมาสแรกของปีพ.ศ. 2564 ซึ่งสูงกว่าระดับก่อนเกิดวิกฤตโควิด-19 ที่อยู่ระหว่างร้อยละ 4.5 ถึง 5.0 ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขยายวงเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับ SME จนถึงสิ้นปีพ.ศ. 2565 ในขณะที่ธุรกิจหลายแห่งได้เข้าสู่การปรับโครงสร้างหนี้ผ่านโครงการโกดังพักหนี้ (Asset Warehousing)

ปีงบประมาณพ.ศ. 2564 ดุลการคลังของรัฐบาลไทยขาดดุลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.7 ของ GDP อันเนื่องมาจากมาตรการทางการคลังที่ใช้รองรับผลกระทบจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เพิ่มขึ้น ขณะที่หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 58.2 ของ GDP โดยการจัดเก็บรายได้สำหรับปีงบประมาณพ.ศ. 2564 ตลอดทั้งปีนั้นใกล้เคียงกับช่วงสองปีที่ผ่านมาที่ร้อยละ 17.7 ของ GDP ทั้งนี้ การใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.4 ของ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.5 ในปีงบประมาณพ.ศ. 2563 และเพิ่มจากค่าเฉลี่ยที่ร้อยละ 20 ของช่วงระยะเวลา 3 ปี ระหว่างปีงบประมาณพ.ศ. 2560 - 2562 นอกจากนี้ การอนุมัติให้กู้ยืมกรอบวงเงินงบประมาณภายใต้วงเงิน พ.ร.ก.ฯ 1.5 ล้านล้านบาท (ร้อยละ

9 - 9.3 ของ GDP) ที่ได้มีเพื่อใช้รองรับผลกระทบจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้น ในปีงบประมาณพ.ศ. 2564 รัฐบาลได้เบิกจ่ายไปแล้ว 6.8 แสนล้านบาท (ร้อยละ 4.2 ของ GDP) เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวจาก 3.0 แสนล้านบาท ที่ได้เบิกจ่ายไปในปีงบประมาณพ.ศ. 2563 โดยส่วนที่เหลือคาดว่าจะเบิกจ่ายในปีงบประมาณพ.ศ. 2565 ทั้งนี้ เงินที่เบิกจ่ายไปจนถึงปัจจุบันเกือบทั้งหมดอยู่ภายใต้มาตรการเยียวยาซึ่งเป็นรายจ่ายประจำมากกว่ารายจ่ายลงทุน เป็นผลจากการแพร่ระบาดระลอกที่ 2 และ 3 ของโควิด-19 ซึ่งทำให้กำหนดการสำหรับการใช้มาตรการฟื้นฟูทางด้านเศรษฐกิจต้องเลื่อนออกไป และหันมาขยายมาตรการเยียวยาเพื่อช่วยบรรเทาทุกข์ให้ภาคครัวเรือนเกินกว่าที่วางแผนไว้

อัตราความยากจนคาดว่าจะยังทรงตัว แต่จากการสำรวจผ่านทางโทรศัพท์เมื่อไม่นานนี้พบว่าผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 มีความรุนแรงเป็นพิเศษต่อกลุ่มเปราะบาง หลังจากอัตราความยากจนตามเส้นความยากจนที่มีรายได้ปานกลางระดับสูงที่ 5.5 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน (PPP ปีพ.ศ. 2554) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.2 ในปีพ.ศ. 2562 เป็นร้อยละ 6.4 ในปีพ.ศ. 2563 นั้น อัตราความยากจนยังคงขยายวงกว้างไม่เปลี่ยนแปลงในปีพ.ศ. 2564 ในขณะที่คนยากจนเพิ่มขึ้นประมาณ 160,000 คน นับตั้งแต่เริ่มมีการแพร่ระบาด ทั้งนี้ มาตรการการคุ้มครองทางสังคมและเศรษฐกิจที่ครอบคลุมได้ช่วยควบคุมไม่ให้ความยากจนเพิ่มขึ้น หากไม่มีมาตรการจากรัฐบาล คาดว่าความยากจนจะเพิ่มสูงขึ้นอีกร้อยละ 1.0 หมายความว่ามีความยากจนกว่า 700,000 คน ที่ได้รับความช่วยเหลือให้ไม่ต้องตกสู่ความยากจน จากการสำรวจทางโทรศัพท์ 2,000 ราย ระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน 2564 พบว่ากว่าร้อยละ 80 ของครัวเรือนทั้งหมด (ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีรายได้น้อย) ได้รับประโยชน์จากโครงการความช่วยเหลือฉุกเฉินของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 60 ของครัวเรือนที่มีรายได้น้อยรายงานถึงภาวะขาดแคลนอาหาร การแก้ปัญหาตามที่ได้รับรายงาน ได้แก่ การลดอาหารและการบริโภคสิ่งที่ไม่ใช่อาหาร (nonfood consumption) การพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐบาล การพึ่งพาเงินออม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างรายได้เพิ่มเติม และการกลับไปทำการเกษตรหลังจากตกงานจากเขตเมือง

อนาคตและความเสี่ยง

ธนาคารโลกคาดว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจจะกลับสู่ระดับก่อนเกิดการแพร่ระบาดได้ในช่วงปลายปีพ.ศ. 2565 โดยมีความคืบหน้าในการฉีดวัคซีนและการกลับมาของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยในการสนับสนุนการฟื้นตัว โดยคาดการณ์ว่าอัตราการเติบโตของ GDP จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.9 ในปีพ.ศ. 2565 และถึงร้อยละ 4.3 ในปีพ.ศ. 2566 หากสามารถรักษาอัตราการฉีดวัคซีนในปัจจุบัน (ประมาณ 750,000 โดสต่อวัน) และหากไม่มีการกลับมาระบาดของโควิด-19 อีก โดยเศรษฐกิจจะได้แรงขับเคลื่อนจากการฟื้นตัวของกิจกรรมภาคบริการ ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในประเทศและความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวต่างชาติก็จะเพิ่มขึ้น จากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ คาดว่าการบริโภคภาคเอกชนจะขยายตัวเกือบร้อยละ 4.0 ต่อปีในปีพ.ศ. 2565 และ 2566 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิมที่คาดการณ์ไว้ในปีพ.ศ. 2564 ที่ร้อยละ 1.0 โดยคาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจะเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 7 ล้านคนในปีพ.ศ. 2565 โดยจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงครึ่งหลังของปีและเพิ่มขึ้นอีกในปีพ.ศ. 2566 เป็นประมาณ 20 ล้านคนหรือประมาณครึ่งหนึ่งของระดับนักท่องเที่ยวในปีพ.ศ. 2562 ทั้งนี้ คาดว่าการท่องเที่ยวจะช่วยส่งผลต่ออัตราการเติบโตของ GDP ได้ร้อยละ 2 ในปี

พ.ศ. 2565 และร้อยละ 4 ในปีพ.ศ. 2566 เมื่อเปรียบเทียบกับปีพ.ศ. 2564 ในขณะที่ การส่งออกสินค้าคาดว่าจะช่วยให้เศรษฐกิจเติบโตในปีพ.ศ. 2565 น้อยกว่าในปีพ.ศ. 2564 เนื่องจากอุปสงค์ทั่วโลกที่อ่อนตัวลง ขณะที่ มาตรการสนับสนุนทางการคลังคาดว่าจะลดลง เนื่องจากมาตรการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่วนใหญ่ได้มีการดำเนินการไปแล้ว

อัตราเงินเฟ้อคาดว่าจะยังสามารถควบคุมได้ ในขณะที่มีช่องว่างผลผลิตอยู่มากในปีพ.ศ. 2564 และ 2565 โดยคาดว่าในปีพ.ศ. 2564 และ 2565 GDP จะยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เงินเฟ้อจะยังคงอยู่ในระดับต่ำและค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.3 ในปีพ.ศ. 2566 ซึ่งสะท้อนถึงอุปสงค์ในประเทศที่ซบเซาและการจำกัดผลกระทบจากราคาน้ำมันในตลาดโลก โดยอัตราเงินเฟ้อไม่น่าจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ มีราคาที่สามารถบริหารจัดการได้คิดเป็นสัดส่วนประมาณหนึ่งในสามของตะกร้าของดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) ทั้งนี้ คาดว่าจะยังคงใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเพื่อรองรับการฟื้นตัว โดยคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ระดับร้อยละ 0.50 ในปีพ.ศ. 2565

แม้หนี้สาธารณะคาดว่าจะเพิ่มขึ้น แต่ความเสี่ยงต่อความยั่งยืนทางการคลังยังคงสามารถจัดการได้ ผลจากการใช้มาตรการเยียวยาและฟื้นฟูผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ของภาครัฐนั้น ส่งผลให้คาดว่าหนี้คงค้างสาธารณะจะเพิ่มขึ้นสูงสุดที่ร้อยละ 62.2 ของ GDP ในปีพ.ศ. 2565 ซึ่งยังอยู่ภายใต้เพดานหนี้สาธารณะที่ปรับเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 60 เป็นร้อยละ 70 ของ GDP เมื่อไม่นานมานี้ แนวโน้มหนี้สาธารณะยังคงสอดคล้องกับความยั่งยืนทางการคลังระยะปานกลาง โดยพิจารณาจากช่วงอัตราการเติบโตของ GDP อัตราดอกเบี้ย และการขาดดุลการคลังที่เหมาะสม ทั้งนี้ ความเสี่ยงด้านการคลังยังลดลงจากข้อเท็จจริงที่ว่าหนี้คงค้างส่วนใหญ่เป็นสกุลเงินบาท และโดยความร่วมมือของสภาพคล่องภายในประเทศที่เพียงพอรองรับต่อความต้องการในการรีไฟแนนซ์ของรัฐบาล

ความเสี่ยงด้านต่ำต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับสูง จากความไม่แน่นอนหลายประการ วิธีของการแพร่ระบาดทั่วโลกนั้นยังคงคาดเดาไม่ได้ และโอกาสในการเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ในประเทศไทยจะขึ้นอยู่กับความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องในการฉีดวัคซีน ประสิทธิภาพของวัคซีนต้านโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ การดำเนินมาตรการป้องกันอื่นๆ และมาตรการตรวจหาเชื้อ/แยกรอยผู้ติดเชื้อ รวมถึงผลกระทบจากการเปิดประเทศ นอกจากนี้ ยังมีความไม่แน่นอนที่สำคัญเกี่ยวกับการปรับตัวของความต้องการด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศว่าจะมีทิศทางเป็นอย่างไรในระยะปานกลาง แม้จะอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่มีการฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์และจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 สามารถควบคุมได้ก็ตาม แต่การหยุดชะงักของอุปทานและปัญหาคอขวดในด้านโลจิสติกส์อาจกลายเป็นปัจจัยที่ฉุดรั้งบริษัทไทยให้ไม่สามารถได้รับประโยชน์จากการฟื้นตัวของการค้าโลกได้อย่างเต็มที่ ถึงกระนั้น ก็ยังมีโอกาสด้านบวกจากการฟื้นตัวภายนอกประเทศที่แข็งแกร่ง และการสร้างสรรค์โอกาสใหม่ๆ ให้กับการค้าและการลงทุน ในตลาดบริการดิจิทัลที่ส่งเสริมห่วงโซ่คุณค่าระดับโลกที่มีความซับซ้อน พร้อมไปกับการขยายความต้องการสินค้าส่งออกของไทยให้กว้างขึ้น

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 นี้จะเป็นรอยแผลเป็นสำหรับผลิตภาพและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยไปอีกนาน การลงทุนที่ลดลงในปีพ.ศ. 2563 ทำให้ผลผลิตตามศักยภาพลดลง ส่งผลกระท

ด้านลบที่รุนแรงขึ้นต่อประเด็นประชากรสูงวัยและการปรับเปลี่ยนปัจจัยการผลิตที่ล่าช้า การสูญเสียงานและการปิดโรงเรียนจะส่งผลกระทบต่อในระยะยาวต่อการสะสมทุนมนุษย์ ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการขนาดใหญ่จากรัฐบาลที่สามารถช่วยป้องกันการสูญเสียทุนมนุษย์ขนาดใหญ่เอาไว้ได้ ซึ่งตรงข้ามกับประเทศอื่นๆ แต่การปิดกิจการของธุรกิจและการเลิกจ้างพนักงานมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการสูญเสียสินทรัพย์อันมีค่าที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น การจัดการและความรู้ด้านเทคนิค ทักษะของพนักงาน และเครือข่ายและความสัมพันธ์ในที่ทำงาน แม้ว่าการลงทุนจะเริ่มฟื้นตัวในปีพ.ศ. 2564 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นต่อเนื่องไปจนถึงปีพ.ศ. 2565 แต่ระดับหนึ่งครั้งและหนักรั่วเร็วที่เพิ่มขึ้นพร้อมกันอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงในระยะยาว ซึ่งรวมถึงความเสี่ยงต่อภาคการเงินเมื่อมาตรการผ่อนปรนที่มีอยู่สิ้นสุดลง ในทางกลับกัน การชะลอการลงทุนที่มีประสิทธิผลของบริษัทอันเนื่องมาจากงบดุลที่อ่อนแอจะส่งผลให้ผลผลิตตามศักยภาพลดลงในระยะปานกลาง ดังนั้น เพื่อลดโอกาสในการเกิดแผลเป็นจากการแพร่ระบาดและจัดการกับความท้าทายเชิงโครงสร้าง จำเป็นต้องมีการเข้าแทรกแซงเพิ่มเติม ในบริบทนี้ การลงทุนในกิจกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลจะเปิดโอกาสที่มีค่าในการเพิ่มทั้งอุปสงค์และอุปทานในระยะสั้น ในขณะที่เพิ่มผลผลิตตามศักยภาพอย่างถาวรผ่านการเพิ่มผลิตภาพและลดความขัดแย้งของตลาด

ฟื้นฟูศักยภาพด้วยการยกระดับเศรษฐกิจดิจิทัล

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้มีศักยภาพในการสนับสนุนการฟื้นตัวของประเทศไทย หลังการระบาดของโควิด-19 ไปพร้อมกับการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว มาตรการควบคุมการเดินทางในช่วงของการระบาดและพฤติกรรมการณ์ระมัดระวังได้เพิ่มการใช้เทคโนโลยีในผลิตภัณฑ์ดิจิทัลมากขึ้นรวมถึงการใช้บริการดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในธุรกิจต่างๆ ช่วยส่งเสริมการค้าขายและผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากการเชื่อมต่อธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะบริษัทใหม่ที่เพิ่งเข้าสู่ตลาดให้เชื่อมต่อสู่เครือข่ายระดับโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การค้าดิจิทัลเป็นช่องทางที่สำคัญสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) ในประเทศไทย ที่ช่วยลดต้นทุนการทำธุรกรรมและช่วยให้ผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเข้าถึงตลาดใหม่ได้ นอกจากนี้ เทคโนโลยีด้านนวัตกรรมทางการเงินยังเปิดโอกาสให้ MSMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินได้ง่ายขึ้นซึ่งช่วยลดข้อจำกัดด้านการเงินให้กับผู้ประกอบการเหล่านี้ได้ ในขณะเดียวกัน รัฐบาลไทยได้แสดงเจตจำนงอย่างแรงกล้าที่จะผลักดันวาระดิจิทัลภายใต้นโยบายอุตสาหกรรม 4.0

แต่ยังมีอีกหลายสิ่งที่สามารถดำเนินการได้เพื่อพัฒนาบริการดิจิทัลและธุรกิจดิจิทัล

ความพยายามในการส่งเสริมการแข่งขันและสร้างสถานะแวดล้อมในการประกอบธุรกิจที่เป็นธรรมนั้นมีความจำเป็นเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดและเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานร่วมกันของระบบดิจิทัล ตลาดบริการดิจิทัลของประเทศไทยมีความเข้มข้นสูงจากการที่ตลาดการค้าดิจิทัลถูกรองรับโดยผู้เล่นรายใหญ่สองราย เพื่อเป็นการลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดดิจิทัล อาจต้องลดความซับซ้อนของกฎระเบียบด้านดิจิทัลลงและออกแบบเพื่อส่งเสริมให้บริษัทขนาดเล็กเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ การควมรวมกิจการที่เพิ่งเกิดขึ้น ได้ชี้ให้เห็นถึง

โอกาสที่หน่วยงานกำกับดูแลจะต้องเข้ามาดูแลกฎระเบียบข้อบังคับใกล้ชิดยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน การขาดความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้จำกัดความก้าวหน้าของตลาดบริการดิจิทัล กฎระเบียบที่ส่งเสริมการแข่งขันจะช่วยลดโอกาสในการใช้อำนาจทางการตลาดในทางที่ผิด และส่งเสริมการทำงานร่วมกันข้ามแพลตฟอร์ม ในขณะที่กลไกส่งเสริมความโปร่งใสและขยายการเข้าถึงข้อมูลของธุรกิจสามารถช่วยกระตุ้นนวัตกรรม และส่งเสริมการเข้ามาของบริษัทใหม่ นอกจากนี้ การขยายข้อกำหนดเพื่อป้องกันการกักตุนคลื่นความถี่จะเพิ่มคุณภาพของบริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์อีกด้วย

นอกจากนี้ ความพร้อมของทักษะดิจิทัลพร้อมความสามารถในการจัดการและบริหารองค์กรจะช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล ทักษะดังกล่าวมีความต้องการสูง แต่ขาดอุปทานยังไม่เพียงพอและทักษะที่นายจ้างต้องการแต่ลูกจ้างมีไม่ตรงกันส่งผลให้การจัดสรรทักษะที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ตัวอย่างเช่น ภาคเอกชนต้องการให้พนักงานที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการข้อมูล การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ เทคโนโลยีระบบบูรณาการ คลาวด์คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) แต่วิชาเหล่านี้ไม่ได้ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษา (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2561) การนำมุมมองของภาคเอกชนมาประกอบการออกแบบหลักสูตรการศึกษาเพิ่มขึ้นจะสามารถช่วยให้มั่นใจได้ว่าการเรียนการสอนและฝึกอบรมจะสอดคล้องกับความต้องการของนายจ้าง ไปพร้อมกับการปรับปรุงข้อมูลการตลาดและบริการจัดหางานจะสามารถช่วยลดทักษะที่ไม่ตรงกันได้ ท้ายที่สุด การเพิ่มทักษะและการปรับทักษะของแรงงานที่มีอยู่จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเพิ่มพูนทักษะกำลังแรงงานที่มีอยู่ และลดการว่างงานได้

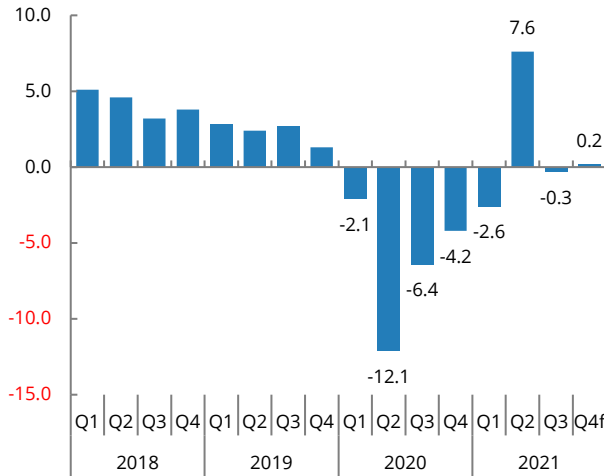
การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านนวัตกรรมจะช่วยเพิ่มความสามารถของบริษัทต่างๆ โดยเฉพาะ SMEs ในการใช้รูปแบบธุรกิจใหม่ๆ และเทคโนโลยีดิจิทัล ปัจจุบัน กองทุนร่วมลงทุนและนักลงทุนอิสระที่มีแหล่งทุนแบบเน้นคุณค่า (Angel Investor) ในภูมิภาค ยังคงเข้ามาลงทุนใน Startup ของไทยค่อนข้างน้อย ทำให้ Startup ในไทยยังไม่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคร ตลาด องค์ความรู้ และการสร้างเครือข่ายในระดับภูมิภาค นอกจากนี้ เงินทุนจากภาครัฐในการส่งเสริมนวัตกรรมก็มีแนวโน้มมุ่งเป้าไปที่บริษัทขนาดเล็ก และไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มบริษัทขนาดกลางที่เติบโตเกินกว่าขั้นตอนบ่มเพาะไปแล้ว การสำรวจ SMEs โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ประจำปีพ.ศ. 2563 เผยว่าเทคโนโลยีที่มีต้นทุนสูง การขาดงบการเงินที่น่าเชื่อถือ และอัตรากำไรที่ต่ำ ทำให้ความสามารถในการเข้าถึงเงินทุนของพวกเขาลดลง การให้กู้ยืมเงินระหว่างบุคคลทั่วไปผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ (P2P) และการระดมทุนสาธารณะ (Crowdfunding) จะเป็นการเปิดโอกาสเพื่อช่วยลดข้อจำกัดเหล่านี้ลง กรอบกฎหมายที่เป็นหนึ่งเดียวและการลงทะเบียนหลักประกันจะช่วยเสริมความแข็งแกร่งของระบบธุรกรรมที่ปลอดภัย สามารถขยายระบบการรายงานสินเชื่อให้ครอบคลุมบริษัทต่างๆ ได้มากขึ้น และสุดท้าย นโยบายสำหรับการธนาคารแบบเปิดที่มีการออกแบบเป็นอย่างดีจะช่วยส่งเสริมการเติบโตด้านการจัดหาเงินทุนสำหรับนวัตกรรมได้

การพัฒนาในระยะที่ผ่านมา และแนวโน้มอนาคตในระยะสั้น

รูปที่ ES 1: ในไตรมาสที่ 3 ของปี 2564, การฟื้นตัวของอัตราการเติบโตของไทยต้องสะดุดจากการระบาดของสายพันธุ์เดลต้า...

(% เปลี่ยนแปลงเทียบกับปีก่อนหน้า)

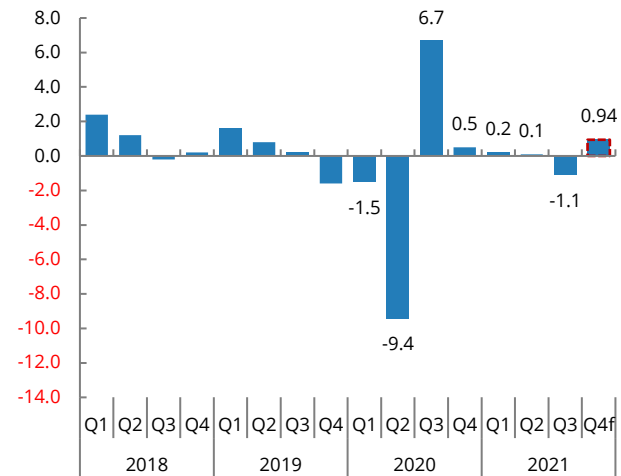

ที่มา: สศช.

หมายเหตุ: f คือ ค่าประมาณการ

รูปที่ ES 2: ...และป่วนป่วนโมเมนตัมของการเติบโตรายไตรมาสที่อ่อนอยู่ก่อนแล้ว

(% เปลี่ยนแปลงเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า, ปรับผลกระทบตามฤดูกาล)

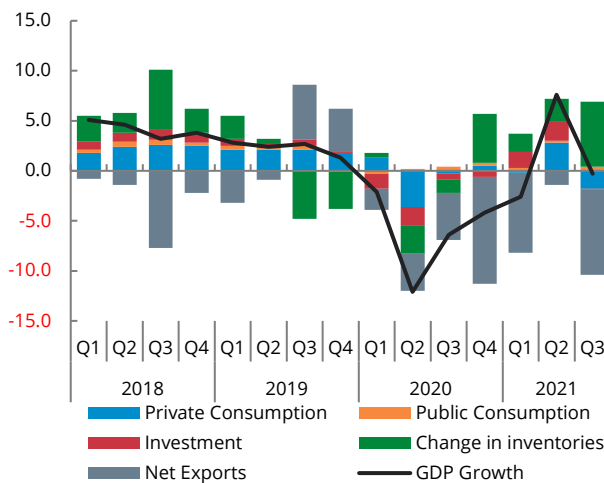

ที่มา: สศช.

หมายเหตุ: f คือ ค่าประมาณการ

รูปที่ ES 3: อุปสงค์ภายในประเทศที่เบาบางและอุปสงค์ระดับโลกที่อ่อนตัวลงจุดการเติบโตในไตรมาส 3 ...

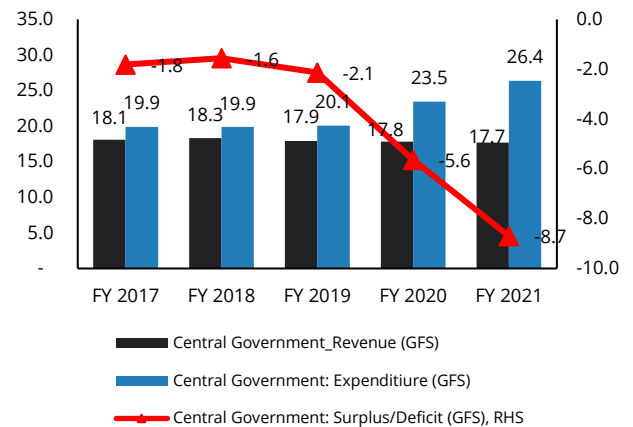
(จุดร้อยละเทียบกับปีก่อนหน้า)

ที่มา: สศช.; การคำนวณของเจ้าหน้าที่ธนาคารโลก

รูปที่ ES 4: ... มาตรการรองรับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้เพิ่มการขาดดุลการคลังขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

(สัดส่วนต่อ GDP)

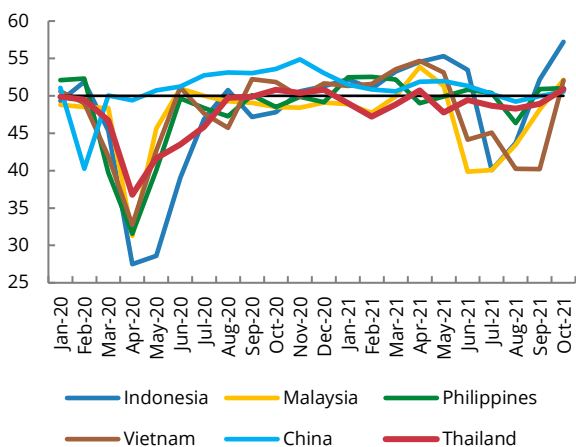
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

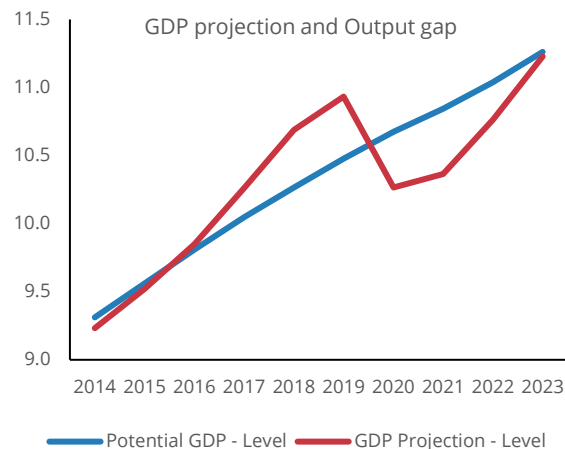
รูปที่ ES 5: การวัดอุตสาหกรรมการผลิตล่าสุดพบว่ามี การติดตัวขึ้น...

(ดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อ: 50+ แสดงการขยาย)

รูปที่ ES 6: ...แต่คาดว่า การฟื้นตัวจะยืดเยื้อและมีช่องว่าง ผลผลิตที่ติดลบไปจนถึงปีพ.ศ. 2566

(ล้านล้านบาท)

ที่มา: รายงานธนาคารโลกอัปเดตเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง และแปซิฟิก ตุลาคม 2564; Haver Analytics

ที่มา: การคำนวณของเจ้าหน้าที่ธนาคารโลก

ตาราง ES 1: ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจมหภาค

	2562	2563	2564f	2565f	2566f
อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง	2.3	-6.1	1.0	3.9	4.3
การบริโภคภาคเอกชน	4.0	-1.0	1.0	3.8	3.9
การบริโภคภาครัฐ	1.7	0.9	2.5	2.0	-2.2
การสะสมทุนเบื้องต้น	2.0	-4.8	5.6	6.0	3.6
การส่งออกสินค้าและบริการ	-3.0	-19.4	8.5	10.8	8.9
การนำเข้าสินค้าและบริการ	-5.2	-13.3	16.6	6.3	6.7
อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง					
ภาคเกษตรกรรม	-0.6	-3.4	1.1	3.8	4.2
ภาคอุตสาหกรรม	0.1	-5.3	1.4	1.3	1.2
ภาคบริการ	4.5	-6.9	8.8	4.8	3.9
เงินเฟ้อ (ดัชนีราคาผู้บริโภค)	0.71	-0.85	1.1	1.4	1.3
ดุลบัญชีเดินสะพัด (สัดส่วนต่อ GDP)	7.0	3.2	-3.4	0.5	2.3
ดุลการคลัง (สัดส่วนต่อ GDP)	-2.1	-5.6	-7.8	-4.5	-1.0
หนี้สาธารณะ (สัดส่วนต่อ GDP)	41.0	49.4	58.8	62.2	61.6

ที่มา: สศช.; การคำนวณของเจ้าหน้าที่ธนาคารโลก

 กลุ่มธนาคารโลก อาคารสยามพิภวารักษ์ 989 ถนน พระราม 1 ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
E-mail. thailand@worldbank.org | Tel. 02-686-8300

 www.worldbank.org/thailand | <http://www.facebook.com/worldbankthailand>